

Een leven lang vogels ringen...

Interview met Daan Buitenhuis (78)

Het is een jubileumjaar voor Daan Buitenhuis. Dit jaar is het 55 jaar geleden dat hij zijn vergunning kreeg om vogels te ringen. Het was het begin van een levenslange passie: vogels vasthouden, al is het maar voor een paar seconden.

Lenny Langerveld

Hoe is het begonnen?

'Ik heb in 1956 een ringvergunning aangevraagd. Ik was toen 23 en ik woonde nog bij mijn ouders thuis in Arnhem. Dat ging allemaal heel officieel. Ik schreef een brief naar het ministerie Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en die hebben de aanvraag weer doorgestuurd naar de politie in Arnhem. De politie schakelde vervolgens een vogelaar in. Op een avond werd er gebeld en toen stond die vogelaar - meneer Knupker - op de stoep. Knupker wilde weten waarom ik vogels wilde ringen, want ze waren natuurlijk bang voor volièrehouders; die waren niet altijd te goeder trouw. Een mistnet is in principe een verboden vangmiddel. Iemand die zonder ringvergunning in het bezit is van zo'n net, is strafbaar. Ik heb hem uitvoerig uitgelegd hoe ik van kind af aan helemaal gek was van vogels en dat ringen me zo leuk leek. Dat staat voorop voor mij. Nog steeds. Dat ik er tegelijkertijd de wetenschap mee dien, is mooi meegenomen. Maar het is niet mijn eerste drijfveer. En dat vind ik zelf wel een aardige combinatie'.

En je bent tot op de dag van vandaag doorgegaan met vogels ringen?

'Ik denk, dat ik tussen de 25.000 tot 30.000 vogels heb geringd in de loop der jaren. Vooral op Oud Naarden, het vogelringstation hier in

het Gooi. Daar ring ik zo'n 17 jaar.

Tegenwoordig doe ik het rustiger aan, ik ben niet meer van de eerste pluk. 's Morgens om half vijf op Oud Naarden zijn is mij te vermoeiend als ik de avond ervoor ook nog een programma heb.

Ik ben nu vooral een verwoed ringer in mijn eigen tuin. Ik vang de vogels met mistnetten die ik tussen twee aluminium stokken span. Ik heb een houtwal aangelegd die is opgehoogd met plaggen en waar ik paar elzenboompjes op heb geplant. Daar komen Sijzen op af. Er staan ook lijsterbessen en een kriek (zo'n zoete kers die je vooral in Limburg veel tegenkomt). Ik span het net ertussen. Niet in het voorjaar, de vogels moeten ongehinderd hun nest kunnen bouwen en hun jongen voeren. Maar bijvoorbeeld in de herfst als de trektijd komt, of in maart als ze nog niet nestelen. En ik ring ook niet met sneeuw. Want dan hebben ze het te moeilijk. Dat zou niet elegant zijn. Als de sneeuw weg is en je voert tegelijkertijd en je doet het één, hooguit twee keer per week dan vind ik dat 't wel kan'.

Is dat een normale cyclus? Eén, twee keer per week?

'Ik vang bijvoorbeeld één dag in de week en zes dagen niet. Dan komen ze weer terug op die plek, en kunnen ze goed voer eten. Je kunt het eigenlijk niet vaker doen, want dan verontrust je die dieren veel te veel en verdwijnen ze.

Ik hang het net 's morgens op, als het voorzichtig licht wordt. Elke tien minuten ga ik controleren en aan het einde van de ochtend haal ik het net weer weg. Ik vang Pimpelmezen, Koolmezen, Boomklevers, Bonte Vliegenvangers, Heggenmussen, Vinken, Merels, Zanglijsters, misschien een Keep. Een stuk of veertig vogels, dat is toch wel vrij normaal. Verdeeld over tien soorten. Vooral Koolmezen en op nummer twee de Pimpelmezen. En ja, regelmatig vang ik oude

bekenden, vogels die ik een week eerder ook al geringd had, bijvoorbeeld. Maar ook vogels van een of meer jaar geleden.

Ik noteer het allemaal in mijn veldboekje en vervolgens in een computerprogramma zodat de gegevens digitaal worden verstuurd naar het Vogeltrekstation in Heteren (dat dit jaar 100 jaar bestaat en binnenkort verhuist naar Wageningen). Elke ringer moet één keer per maand zijn resultaten doorgeven'.

Ik zal dé standaardvraag dan nu maar meteen stellen: is het niet zielig?

'Ze raken niet verstrikt, dat zou ook vreselijk zijn, want dan kunnen ze een veer breken, een pootje of weet ik het. Zo'n mistnet is haast onzichtbaar voor de vogels en hangt vrij slap. Ze vliegen er tegenaan en blijven er vervolgens in wiegen, alsof het een soort hangmatje is. Door zijn gewicht rust het vogeltje er tegenaan, met z'n nageltjes klampt hij zich vast. Je kunt 'm voorzichtig pakken, maar dan moet je wel goed kijken of hij helemaal goed los is. Waar je nou pech mee kan hebben, is als er een Houtduif invliegt. Die wiegt een keer en hoep: daar gaat ie weer.

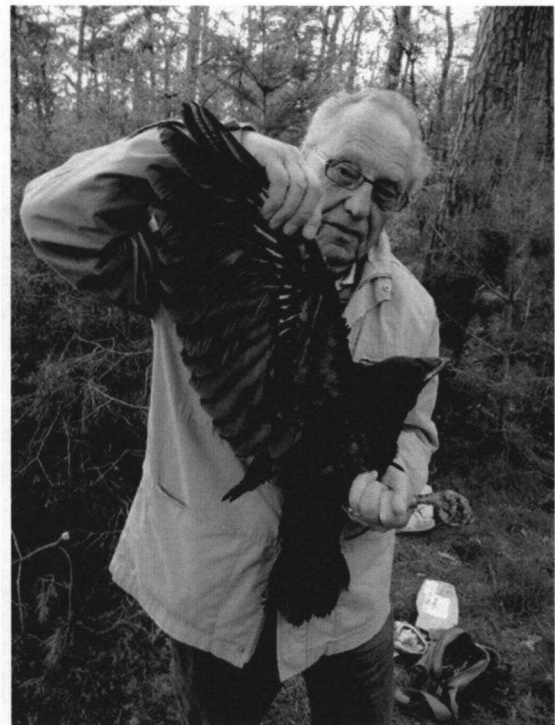
Ik had een keer een Koolmees die was al geringd, maar het metaal was anders dan ik kende en de vorm ook. Dus ik dacht meteen: zou hij uit het buitenland komen? En ja hoor, die was geringd op een eiland voor de Noord-Duitse kust. Ik heb ook een keer een Pimpelmees gehad uit Osnabrück. Van een door mij geringde Roodborst kreeg ik een terugmelding vanaf Majorca. Ongelofelijk, hè? Als ik daarna een Roodborst ving, dan zei ik wel eens tegen zo'n Roodborst: 'Nou joh, prettige vakantie'. Dat zijn toch aardige verhaaltjes'.

Het verhaaltje, is dat waar je het voor doet?

'Ja, ik vind eigenlijk het contact met de vogel het leukst. Zo'n vogel in je hand te hebben en heel nauwkeurig te bekijken. Nu zie je daar een mees aan een vetbol hangen en als je een verrekijker hebt, kun je hem zelfs nog vrij goed zien. Je kunt misschien met een telelens een foto maken. Maar als je een vogel in je handen hebt, dat is toch wel even wat anders. Je spreidt die vleugels, je kijkt aan de onderkant van die vleugels... Ik vind het bekijken van heel dichtbij nog steeds een onvergetelijke ervaring'.

Dan kan je toch net zo goed dat registreren laten zitten? Als het je gaat om het vastpakken?

Lachend: 'Ja, maar dan krijg je geen vergunning om te ringen. Het is de enige manier om een vogel over z'n bol te aaien: je moet een ringvergunning hebben. En dan ben je verplicht om aan het einde van het jaar te melden hoeveel vogels je hebt geringd en welke vogels dat waren. Je hebt dat dan allemaal allang opgegeven natuurlijk, maar desalniettemin moet je dan toch nog een samenvatting aanleveren. Want anders zeggen ze: die man heeft het afgelopen jaar vier vogels geringd, moet ie daar nou een ringvergunning voor hebben? Dat is niet nodig'.

Met en is weten? Wat levert al dat ringen nou eigenlijk op?

'Heel veel kennis. Natuurbeheer en vogelbescherming zijn niet mogelijk zonder kennis van het gedrag van vogels. Van de Kievit kon uit ringgegevens worden afgeleid dat het broedseizoen in de loop van de vorige eeuw met een halve maand vervroegd is. Dat betekent dat er steeds langer in het broedseizoen naar kievitseieren wordt gezocht omdat de sluitingsdatum voor het zoeken van de eieren niet veranderd is. Terugmeldingen van geringde vogels hebben aangetoond van welke uiteengelegen gebieden 'onze' vogels gebruik maken. Bergeenden, zo bleek uit

ringgegevens, komen vanuit verschillende landen samen om massaal te ruien in de Duitse Waddenzee. Het is daarmee ook duidelijk dat vogelbescherming een internationale aangelegenheid moet zijn. Ringers leveren daar een belangrijke bijdrage aan.

Ik heb in 1962 een stervende Kokmeeuw aangetroffen; die bleek in 1932 geringd te zijn. Onvoorstelbaar! Dat was op dat moment de oudste Kokmeeuw van Europa, voor zover we dat wisten natuurlijk. Recentelijk zijn er volgens mij nóg oudere exemplaren afgelezen door ringers. Een Koekoek die ik in 1966 had geringd op Vlieland is later dat jaar dood teruggevonden in Afrika, in Togo”.

Hoeveel mensen in het Gooi mogen er vogels ringen?

’Zes mensen. In principe is dat genoeg. Dick Jonkers en ik hebben nog een algemene vergunning. Wij mogen overal in Nederland ringen. Zo’n vergunning wordt niet meer afgegeven, de vergunningen van de anderen zijn aan regiogrenzen gebonden. Eigenlijk wil men tegenwoordig dat er projectmatig geringd wordt. In een gebied wordt een project gestart en daar zet je dan een paar ringers op. Ik zie het nut daar wel van in, ik denk dat je wetenschappelijk dan beter uit de verf komt. Eens in de vier jaar moet je op voor de certificering. Dan ga je op bijles en krijg je in lezingen van ornithologen en andere wetenschappers alles te horen over de nieuwste ontwikkelingen voor het herkennen of vangen

van vogels. Ik heb door de jaren heen al heel wat bijgeleerd, allemaal kennis die er vroeger niet was’.

Zoals?

’Vroeger kon je aan de donsjongen van een Havik niet zien, of het een mannetje of een vrouwtje was. Rob Bijlsma, die ik de goeroe van de roofvogels noem, heeft na jarenlang meten en wegen, tabellen opgesteld. Als ik nu die jonge Haviken weeg en de vleugel meet, dan kan ik op die tabellen zien wat ’t geslacht moet zijn. En dat is handig, want het vrouwtje wordt véél forser dan het mannetje en krijgt een grotere ring om. Maar ook over de rui is in de loop der jaren meer kennis verzameld, waardoor we veel beter de leeftijd van een vogel kunnen achterhalen. Interessant hoor’.

Als je mocht kiezen, welke vogel zou je dan ’t liefst vangen?

“De Appelvink. De Appelvink is voor mij een gevederde mythe. Ik heb er in mijn hele leven drie of vier gevangen. Toen ik hier kwam wonen zei iemand tegen mij: vlak bij jouw huis zitten altijd wel één of twee Appelvinken. Ik hoorde ze wel, maar ze hebben zich nooit getoond. Ik heb de Appelvink nooit in de vrije natuur gezien, alleen als ik er één had gevangen in het net. Die schaarse keren dat ik ’m vast kon pakken, waande ik me heel gelukkig en ik moet je opbiechten, dat ik er langer mee in mijn handen heb gestaan dan eigenlijk de bedoeling is’.

Daan Buitenhuis studeerde bosbouw in Arnhem, werkte voor Staatsbosbeheer op Vlieland en voor Natuurmonumenten in het Gooi. Hij was een van de pioniers binnen Natuurmonumenten op het terrein van publieksvoorlichting. Hij bewoont een huis op het landgoed Hilverbeek en is vanaf de oprichting al lid van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.